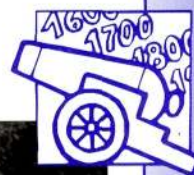


Isidre Ibars i un llibre de records



Des de fa tres números, podem seguir en aquesta revista els capítols del llibre titulat *Et puis un jour la guerre civile eclata* escrit en francès per Isidre Ibars Gilart, un alpicatí exiliat fa 70 anys. Vaig tenir l'oportunitat d'entrevistar-me amb ell l'estiu del 2005 i escoltar de primera mà una altra versió de la Guerra, la d'aquells que van haver de fugir i no van poder tornar més al seu poble, la dels que ho van perdre tot. No pretenc reproduir l'entrevista ja que, en definitiva, va versar sobre el llibre que, gràcies a la traducció i l'arranjament que ens fa la Neli Peirau, s'està publicant, però sí que voldria presentar les impressions que em va transmetre l'autor i reflexionar sobre la importància d'aquest testimoni, així com convidar tots els lectors que segueixin amb atenció aquests capítols.



Entrevista

de *cal Catorra*, fou destacat membre de la col·lectivitat, membre del Consell Municipal per la CNT i dirigent del comitè i del sindicat. És des d'aquest punt de vista que el seu testimoniatge té un valor afegit al que per si mateix ja té.

Un matí de finals de març de 1938, amb el rumor de la Guerra apropant-se a Lleida, una caravana de carros carregada fins dalt de fato i de persones, es concentrava al carrer de Lleida per deixar el poble i enfilarse al llarg camí de l'exili. Entre aquells alpicatins hi anava el Sr. Isidre. Es va establir al sud de França i, amb la seva dona i dos fills francesos, va dedicar gran part de la seua vida a la vitivinicultura. Com tants exiliats republicans, fou apàtrida durant molts anys fins aconseguir el 1967 la nacionalitat francesa. A diferència dels seus germans, reconeix que les arrels l'atreïen i sentia per Alpicat l'enyorança del qui ha perdut quelcom seu, i des que va poder retornar, després de molts anys, es delecta sovint per recordar amb els seus amics la infantesa perduda. És curiós comprovar com els seus records d'Alpicat s'acaben el 1938. L'orgull pels seus orígens i el seu entestament personal no l'ha fet desistir de voler recuperar la nacionalitat espanyola, que després de vint anys d'espera, l'aconseguí ara en fa tres.

És precisament aquesta inquietud personal el que va fer que, després de moltes dècades, es decidís a escriure un llibre sobre uns fets que només guardava en la seua memòria. Puntualitza sovint que només escrivia d'aquells que n'estava del tot segur, defugint tota especulació. És el testimoni d'una persona que quan va esclatar la guerra tenia 10 anys i, per tant, va viure els moments crucials de la fugida amb dotze o tretze anys. No és un testimoni actiu dels fets ocorreguts a Alpicat durant la Guerra, però sí el fill d'un dels principals actors dels moments. El seu pare, Isidre Ibars Vendrell,

Desconeixedor dels entrellats polítics del moment, reconeix que era una mica trapella i que li agradava estar al mig de tots els saraus. Era un noi que va viure com una aventura el camí de l'exili, la seva narració ens dóna pistes sobre temes importants com podrien ser el funcionament de la col·lectivitat, els seus membres, la fugida o els esdeveniments puntuals que dóna llum al període. Però, malgrat que aquest sigui l'aspecte que personalment em pugui interessar més com a historiador, el llibre també reflecteix altres aspectes més anecdòtics de la vida quotidiana: els costums del poble, la situació familiar o les inquietuds personals d'un nen de dotze anys. En un tercer gran bloc narraria la seua arribada a França, com s'hi estableix i com, amb molt d'esforç i de treball, aconseguí obtenir una posició.

La història d'un poble o d'un període es recompon amb diferents fragments que, en combinar-los, ens donen una visió més aproximada d'una complexa realitat. A la història d'Alpicat tenim els testimonis de la gent que va guanyar la Guerra, la d'aquells que la van perdre, es van quedar i van ser represaliats i, ens mancava la de gent que va haver de fugir per no tornar mai més, com el Sr. Isidre Ibars, que sentenciava durant l'entrevista amb un refrany francès "el que només sent una campana només sent un so".

Fabià Corretgé Blasi



Lo ball del Sandó



Poc després de donar per acabades les festes del cycle de Nadal, s'iniciava un nou període festiu, molt esperat pels alpicatins, en el dies més freds de l'hivern.

La diada festiva de Sant Antoni (17 de gener) encetava aquest període que continuava amb la Festa Major de Sant Sebastià (20 i 21 de gener), la Candelera (2 de febrer), Sant Blai (3 de febrer), Santa Àgata (5 de febrer) i es tancava amb la festa de Carnaval, celebrada a principi o final de mes, segons s'esqueia, perquè com diu el refrany "De tard o de primer, Carnestoltes pel febrer".

En els temps passats dels nostres padrins, les festes de Carnaval eren dies de diversió, gresca i ball, oposats a la restricció, prohibició i severitat religiosa de la Quaresma.

Un dels escenaris on es desenvolupaven la majoria dels actes de les alegres jornades de diumenge, dilluns i dimarts, les més importants de la setmana del dijous gras al dimecres de

cedra, era la sala de ball de La Unió. Durant aquells dies, la sala canviava la seva fesomia, amb una decoració esplèndida que donava lluïssor a la festa. S'engalanaven les parets i les baranes de les llotges amb vànoves de seda i domassos, es penjaven espills a les columnes i les garlandes teixien tramats de color al sostre.

A les primeres dècades del segle XX, el ball protagonista de les festes del Carnestoltes era **Lo ball del sandó**, ball popular de postures que ballaven només els que anaven disfressats.

La lletra del ball deia així:

A Sant Martí, a Sant Martí hi ha una colleta,
que sempre va, que sempre va amb la senyoreta,
a Sant Martí, a Sant Martí hi ha una capellà,
rosteu-li el cul, rosteu-li el cul i deixeu-lo estar.

Els balladors, al mig de la sala i fent corrua, dansaven seguint la música dolça i melosa del ball fins al moment en què els músics deixaven de tocar; llavors s'aturaven i conservaven la postura més o menys artística en la qual havien quedat sorpresos per l'últim so de la música com si fossin estàtues, fins que tornava a sonar un altre cop.

Era un ball de moviments exagerats, atrevits, burlescos, fins i tot alguns descarats i irreverents, però les disfresses, les màscares,

Ball del sandó escenificat pel grup La Violeta



els antifàços o els complements que els ocultaven la identitat, els donaven la llicència exigida perquè ningú no s'escandalitzés d'una manera alarmant.

A la ciutat de Lleida també s'havia practicat aquest ball durant la festa de Carnaval, encara que la lletra de la cançó era diferent.

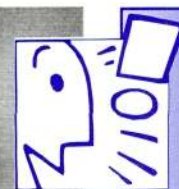
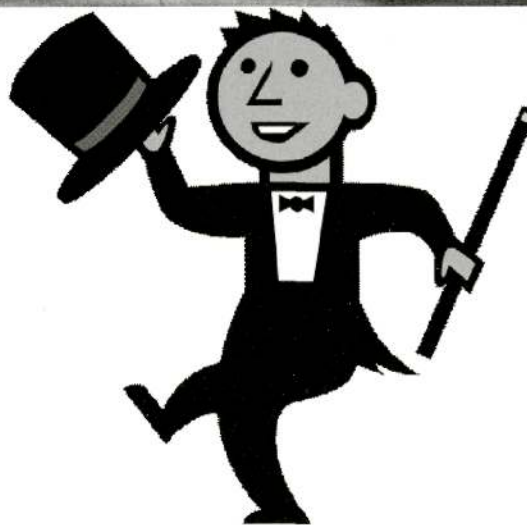
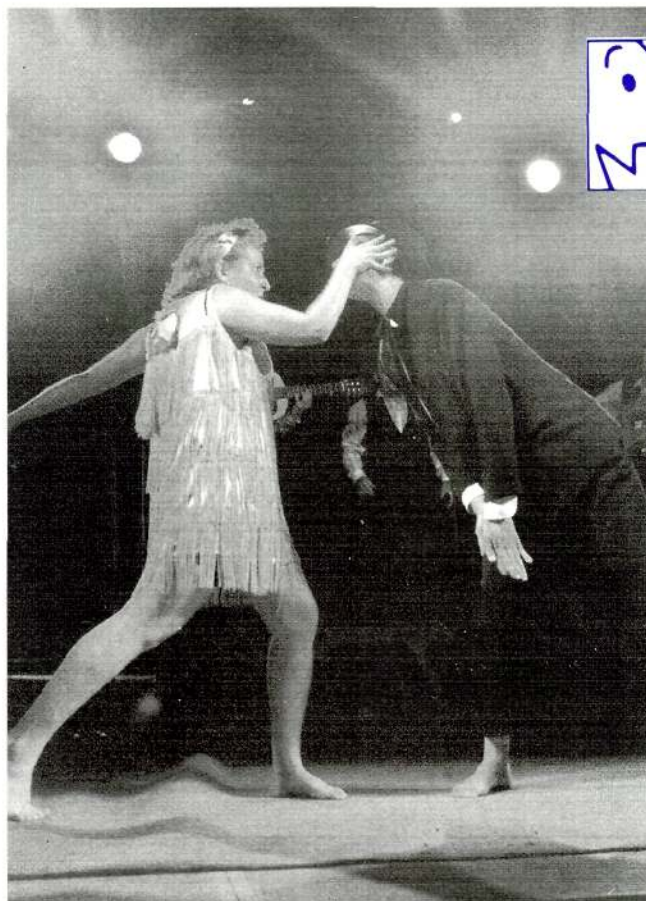
Des de fa uns anys s'intenta fer una recopilació de balls populars lleidatans amb iniciatives promogudes pel músic Carles Juste *Lo Beethoven*, amb els seus col·laboradors i pel grup La Violeta, de la mà de l'historiador Manel Ponsa, de Dolors i Soledad Pubill i Pati Rubio, filles i néta de l'Enric Pubill *Lo Parrano*. Aquest últim, acompanyat de *Lo Calçoné*, *Lo Pacheco* i altres amics seus també havia participat en algunes vetllades festives del poble.

Els components del grup de músics i balladors de La Violeta, en els seus espectacles, havien escenificat lo Ball del sandó, segurament els únics que ho havien fet.

Aquí, al poble, lo sandó es va deixar de ballar quan va esclatar la Guerra Civil. L'any 1939 l'ordre que prohibia el Carnaval es feia extensiva a tot l'Estat espanyol, però a la sala La Unió es continuava celebrant balls de disfresses i concursos, encara que sense la grandiositat dels anys anteriors a aquella data. Amb els anys, aquelles pràctiques festives es van anar esmorteint i actualment es concreten en tallers de disfresses, espectacles d'animació i cercavila per als nens i joves.

Lo sandó, aquell ball popular autòcton que durant molt de temps va divertir els vilatans i els va fer gaudir de la festa de la disbauxa, es va perdre com també s'ha perdut l'estil de vida que el va fer possible.

Alba Roure i Gilart



EL Nou Pinetell

Col·labora!

SABÍEU OURE?

7



Jovent

En l'anterior número d'aquesta revista, ja us vam explicar que un grup de joves del nostre municipi, d'edats compreses entre els 15 i els 18 anys, havien format una associació de joves per tal de dur a terme tot un seguit de projectes que tenien al pensament. Ara, doncs ja podem dir que un dels seus somnis s'ha complert.

El dia 5 de desembre del 2006, a les 6h, sortia un autocar des d'Alpicat cap a Reus per tal d'agafar un avió per anar a Londres, amb la finalitat de fer un intercanvi cultural i esportiu que duraria 6 dies. Amb els nervis a flor de pell, i sobretot amb molta il·lusió, un total de 18 joves i 2 monitors, ens dirigíem cap un país desconegut per nosaltres però amb moltes ganes de conèixer-lo. Els esforços realitzats durant tot l'any, finalment, donaven els seus fruits!

Tots recordareu que durant la Fira Ecojardí del passat any, l'Associació de Joves d'Alpicat va muntar una Barra sense alcohol els beneficis de la qual es van destinar a sufragar el cost del viatge a Londres. I, a més, s'hi ha de sumar, és clar: els beneficis que van obtenir de la venda de bosses, la subvenció que els va concedir la Secretaria General de Joventut (més de 2.000 euros), la subvenció anual que atorga l'Ajuntament a aquelles associacions alpicatines que ho sol·licitin, i no cal dir, l'ajuda de llurs pares.

Cal dir, deixant de banda el tema econòmic, que els joves van haver de treballar de valent per tal que tot quedés ben lligat abans de marxar. Calia programar un itinerari diari, fer les reserves d'allotjament a l'alberg, bescanviar els euros per



lliures, fer-se la targeta sanitària per a l'estranger, contactar amb les possibles associacions esportives de joves londinencs, comprar els bitllets de tren, metro i bus per poder-nos desplaçar per l'interior de la ciutat, etc.

Després de molts contratemps, la sortida es va poder realitzar. Vam visitar llocs com: museus (Tate Modern, British Museum, Madame Tussauds - London Planetarium, National Gallery), Buckingham Palace, St. James Park, el Big- Ben, les Torres de Londres, els típics mercats londinencs, Covent Garden, Picadilly i Camden Town, London Eye i Harrods entre d'altres.

La veritat és que va ser una experiència única. Sí, vam acabar esgotats i esgotades, però vam riure moltíssim, ens vam unir com a grup i ben segur que tots i totes guardem molts bons records d'aquella excursió, perquè de moments dolents sempre n'hi ha, però, amb el temps, el



que queda en el nostre record són les coses bones i autèntiques.

Per últim, només vull animar a tots aquells joves d'Alpicat, tinguin l'edat que tinguin, que es decideixin a formar part d'aquesta associació, us asseguro que hi ha molt bon ambient i tenim tantes coses a fer!

Per a rebre informació de properes activitats, o inscriure's com a membre de l'Associació de Joves d'Alpicat, o les dues coses:

Oficines Ajuntament Alpicat

Horari: de 9.30h a 14h

Tel. 973 736 006

Pregunteu per Maite

A l'adreça electrònica:

joventut@alpicat.cat

Pagina web:

www.alpicat.cat

Pavelló Municipal d'Esports

Pregunteu per Jesús (tardes)

**Regidoria de Joventut i Maite Matamoros i
Orgaz
Dept. de Joventut**





Alpicat Solidari

Fa més de dos anys que es va fundar Alpicat Solidari amb la clara intenció de cobrir unes necessitats d'àmbit global, des d'una visió totalment local.

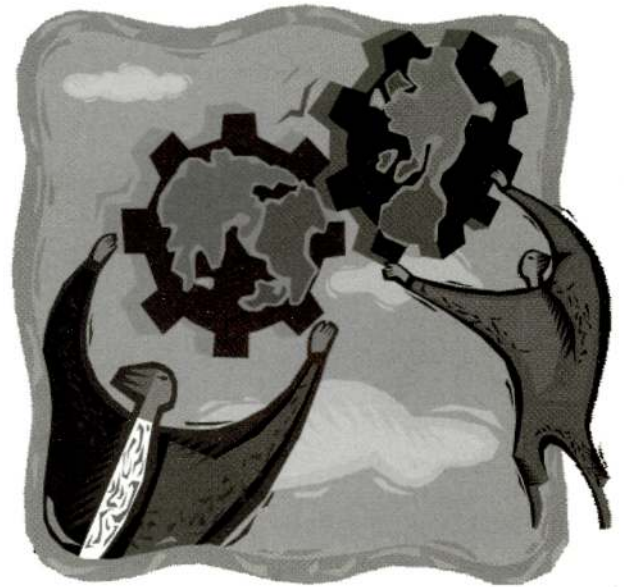
Inicialment, els grups polítics de l'Ajuntament van acordar destinar el 0,7 % del pressupost municipal a projectes solidaris. Aquest fet impulsa la creació de l'associació Alpicat Solidari.

Pel que fa als recursos, es va signar un conveni amb l'Ajuntament d'Alpicat per tal de gestionar el 0,7%. També estem pendents de subvencions i ajudes que altres administracions i entitats assignen. Busquem també altres recursos externs que permetin que els projectes engegats i els projectes futurs siguin cada vegada més importants.

El col·lectiu de gambians d'Alpicat van proposar fer un projecte per obrir una escola a Baja kunda per alfabetitzar de nenes i nens d'aquella zona. Després de diferents reunions, és va fer un primer viatge per inspeccionar la zona i veure la conveniència de començar el projecte.

Vam iniciar els contactes per abastar les necessitats reals de la població i els projectes que es podrien realitzar. Es van observar algunes mancances importants en la zona: una escola pràcticament en ruïna i un hospital en les mateixes condicions, molt deteriorat i amb nul·les condicions sanitàries.

D'entrada no hi havia prou diners per construir les dues instal·lacions i es va optar per fer l'escola. Amb els recursos que comptàvem, podíem dur a terme el projecte.



Alpicat Solidari va continuar treballant per aconseguir altres fonts de finançament i va presentar el projecte al Premi Natura. Amb més de cent projectes presentats al premi, l'octubre del 2006 vàrem aconseguir el 1r premi amb la condició de construir un hospital nou per donar cobertura a Baja Kunda i 46 poblacions més.

El segon viatge es va fer per iniciar les obres, fer tota la paperassa pertinent i assegurar que els recursos a Gàmbia estiguessin ben gestionats.

El desembre passat van començar les obres de l'escola. L'escola està formada per dos edificis, l'un davant de l'altre, i consta de 7 aules, magatzem, despatx de direcció, lavabos i dipòsits d'aigua.

El tercer viatge que s'ha produït fa poques setmanes, es va fer per controlar i verificar que les obres es fan segons el que s'havia acordat, demanar als ministeris d'Educació i de Sanitat la seva col·laboració per dotar de personal i equipament tant l'escola com l'hospital. En aquest viatge també es va replantejar la construcció sobre el terreny per a iniciar les obres del futur hospital. Serà un petit hospital amb habitacions per nens, homes i dones, sala de parts, lavabos, etc. Un segon edifici, al costat, albergarà el consultori on es faran les visites, hi haurà un oculista, etc. També es va veure la necessitat de construir un pou i un dipòsit d'aigua per abastar l'hospital.

La Junta d'Alpicat Solidari volem agrair molt sincerament a tota la Junta anterior

Obres de construcció de l'escola

